

W ŚWIAT
Z KLASĄ

Język polski

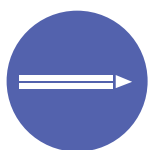
EDUKACJA GLOBALNA NA ZAJĘCIACH JĘZYKA POLSKIEGO
W SZKOLE PODSTAWOWEJ

02

SCENARIUSZ

Prometeusz, czyli pierwszy dobroczyńca ludzkości. O mądrym pomaganiu

JOANNA
KOSTRZEWA

KLASY IV–VI

2 X 45 MINUT

Scenariusz zaprasza uczniów i uczennice do dyskusji na temat umiejętnego udzielania pomocy. Poprzez interpretację mitu o Prometeuszu, zwanym pierwszym dobroczyńcą ludzkości, uczniowie i uczennice zastanowią się nad mądrą pomocą, czyli taką, która nie powiela stereotypów i nie narusza godności osób, którym jest udzielana. Młodzież na wcześniejszej lekcji została poproszona o przeczytanie mitu w domu.

Pytanie kluczowe

Czym jest
mądra pomoc?

Cele zajęć:

- poznasz pojęcie „altruizm” i ocenisz postępowanie Prometeusza
- wyjaśnisz, w jaki sposób mądrze pomagać innym, w tym mieszkańcom i mieszkankom krajów globalnego Południa

Związek z podstawą programową:

I: 1.1–4, 1.7, 1.9, 1.12–14, 1.16–20, 2.2–3, 2.11,
III: 1.1–4, 2.4–5, IV: 1–3, 5, 7

Zagadnienia:

pokój i konflikty na świecie, władza polityczna, demokracja i prawa człowieka zrównoważony rozwój, ubóstwo

Cele Zrównoważonego Rozwoju:

- 3 Dobre zdrowie i jakość życia
- 10 Mniej nierówności
- 17 Partnerstwa na rzecz celów

Metody:

praca z tekstem, praca z filmem, praca ze słownikiem, dyskusja, burza pomysłów, miniwykład

Formy pracy:

praca w parach, praca w grupach

Środki dydaktyczne i materiały:

słownik języka polskiego, film *Polscy ratownicy uczą ratowania życia w Kenii* (3:47), film *Cztery zasady pomocy humanitarnej* (2:09), komputer, rzutnik, dostęp do Internetu, załączniki

Wprowadzenie

10 minut

Po podaniu uczniom i uczennicom celów lekcji i sprawdzeniu ich zrozumienia poproś młodzież o to, aby w parach odpowiedziała na pytanie kluczowe. Daj czas na rozmowę w parach – około 5 minut. Po tym, jak odpowiedzi zostaną ustalone, poproś młodzież o to, by się nimi podzieliła. Podziękuj uczniom i uczennicom za ich refleksje. Powiedz, że do pytania kluczowego wróćcie pod koniec lekcji w podsumowaniu, aby sprawdzić, czy wszyscy podtrzyma swoje odpowiedzi i jak je uzasadni.

Praca właściwa

10 minut

Poproś uczniów i uczennice, by w parach, za pomocą burzy pomysłów, przypomnieli sobie, jakie są elementy świata przedstawionego w utworze epickim. Następnie rozdaj kartę pracy z załącznika nr 1 z prośbą o jej uzupełnienie lub podaj zamieszczone na niej pytanie i poproś o zapisanie odpowiedzi w zeszytach. Zgodnie z instrukcją uczniowie i uczennice mają za zadanie wskazać elementy świata przedstawionego w *Micie o Prometeuszu*, z którego treścią zapoznali się w domu. Chętne osoby przedstawiają efekty swojej pracy.

4 minuty

Połącz młodzież w czteroosobowe grupy. Rozdaj uczniom i uczennicom słowniki języka polskiego i zaproponuj, aby pracując w grupach, odnaleźli znaczenie terminów „altruista” i „altruizm” i zapoznali się z nimi.

11 minut

Rozdaj uczniom i uczennicom karty pracy z załącznika nr 2 lub poleć, by wykonali zadanie z tego załącznika. Poproś młodzież o to, by zastanowiła się, przedyskutowała, a potem zdecydowała, czy Prometeusza można nazwać altruistą. Poproś o uzasadnienie stanowiska. Uczniowie i uczennice pracują 6 minut, a następnie przedstawiciele grup prezentują efekty swojej pracy na forum. Po zakończeniu dyskusji młodzież wkleja karty pracy do zeszytów lub notuje w nich odpowiedzi.

Podsumowanie

10 minut

Zadaj uczniom i uczennicom pytanie: kim są i komu pomagają współcześni altruści? Mogą paść przykłady postaci takich jak Janina Ochojska, Anna Dymna, Irena Sendlerowa, Jerzy Owsiak. W razie potrzeby moderuj dyskusję, aby skierować uwagę młodzieży na pomoc krajom globalnego Południa. Podaj uczniom i uczennicom informację na ich temat:

Pojęcia „globalne Południe” i „globalna Północ” coraz częściej stosuje się na określenie krajów i rejonów geograficznych, które do niedawna określano mianem „Trzeciego i Pierwszego Świata” czy potocznie „krajami rozwijającymi się i rozwiniętymi”. Terminy „Trzeci i Pierwszy Świat” odnosiły się do zimnowojennego podziału świata na strefy wpływów na osi Wschód–Zachód i straciły obecnie na aktualności, zwłaszcza, że mogą być postrzegane jako wartościujące (w rozumieniu „pierwszy” = „lepszy”, „trzeci” = „gorszy”). W podobny sposób wartościujące może być stosowanie terminów „kraje rozwijające się i rozwinięte”, a także fakt, że w ich wydźwięku na pierwszy plan wysuwa się rozumienie rozwoju w kontekście materialnym, co nie musi stanowić punktu odniesienia dla wszystkich kultur i cywilizacji. Obecnie stosowany podział na globalną Północ i globalne Południe również jest dość umowny – globalna Północ to kraje tzw. „Zachodu” – głównie Europy i Ameryki Północnej, ale także Australia i Nowa Zelandia, które, choć znajdują się na południowej półkuli, plasują się wśród najbardziej uprzemysłowionych i rozwiniętych gospodarczo państw świata. Globalne Południe – kraje Afryki, Azji czy Ameryki Południowej, zamieszkuje z kolei większość ludności świata – ponad 2/3 wszystkich mieszkańców.

Źródło: P. Kopcińska, *Cywilizacje wielkich rzek. Scenariusz*, w: *Edukacja globalna na zajęciach historii w gimnazjum*, Centrum Edukacji Obywatelskiej, 2015, https://globalna.ceo.org.pl/sites/globalna.ceo.org.pl/files/01_cywilizacje_wielkich_rzek.pdf.

Rozmowa na temat współczesnych altruistów w kontekście pomocy krajom globalnego Południa będzie kontynuowana na kolejnej lekcji, tymczasem zadaj uczniom i uczennicom pracę domową.

Praca domowa

Poproś młodzież o przygotowanie wiadomości z Internetu na temat pomocy krajom globalnego Południa – po jeden–dwa przykłady na grupę.

3 minuty

Wprowadzenie

Poproś uczniów i uczennice o przygotowanie materiałów z zadania domowego (zadanie polegało na wyszukaniu w Internecie informacji na temat pomocy krajom globalnego Południa) i zapowiedz, że wróćcie do niego w dalszej części lekcji.

4 minuty

Praca właściwa

Wyjaśnij młodzieży, czym jest pomoc humanitarna i rozwojowa.

Pomoc humanitarna to pomoc doraźna, kierowana do osób i państw poszkodowanych w wyniku klęsk naturalnych, katastrof (czyli nieoczekiwanych wydarzeń spowodowanych przez ludzi – wypadki górnicze, lotnicze, kolejowe itp.) lub konfliktów zbrojnych, odpowiadająca na konkretne zdarzenie lub zaistniałą sytuację, mająca na celu ratowanie i ochronę życia ludzkiego i obejmująca na przykład: akcję ratowniczą, dostarczenie zapasów wody pitnej, żywności, leków i środków medycznych czy koców i namiotów.

Pomoc rozwojowa to pomoc długofalowa, kierowana do osób i państw uboższych borykających się z różnymi problemami społeczno-gospodarczymi, odpowiadająca na bardziej złożone problemy systemowe, mająca na celu wspieranie społeczno-gospodarczego i politycznego rozwoju państw i obejmująca na przykład: budowę infrastruktury (szkoły, szpitale, drogi itp.) czy kształcenie kadr (szkolenie ekspertów, wspieranie prowadzenia badań, wymiana doświadczeń itp.). Pomoc rozwojowa jest często nazywana współpracą rozwojową, bowiem zakłada nie tylko bierny udział jej odbiorców, ale ich czynne zaangażowanie w procesy wyboru pomocy oraz sposobów jej organizowania i przeprowadzania.

Źródło: J. Bowżyk, H. Noiszewska, Kryzysy humanitarne, wyzwania rozwojowe. Jak pomagać? Scenariusz, w: Edukacja globalna na zajęciach wiedzy o społeczeństwie w gimnazjum, Centrum Edukacji Obywatelskiej, 2015, https://globalna.ceo.org.pl/sites/globalna.ceo.org.pl/files/08_kryzysy_humanitarne.pdf.

6 minut

Poproś uczniów i uczennice o obejrzenie filmu *Polscy ratownicy uczą ratowania życia w Kenii* (3:47) (<http://bit.ly/FilmStrażacy>) i o wyjaśnienie, czy według nich działanie przedstawione w filmie jest związane z pomocą humanitarną czy z rozwojową. Poproś młodzież o uzasadnienie.

Projekt wsparcia strażaków w Kenii jest przykładem pomocy rozwojowej. Pomoc była odpowiedzią na potrzeby danego miejsca, była kierowana do określonej grupy zawodowej, która wzmocniła swoje kwalifikacje. Była pomocą długofalową, zapewniającą rozwój infrastruktury i kadr, który dawał możliwości działania na miejscu po zakończeniu projektu.

5 minut

Następnie zaproś uczniów i uczennice do obejrzenia filmu *Cztery zasady pomocy humanitarnej* (2:09) (<http://bit.ly/Film4Zasady>). Po obejrzeniu zachęć młodzież, aby opowiedziała, czego dowiedziała się z materiału filmowego. Moderuj wypowiedzi uczniów i uczennic tak, by zwrócili uwagę na to, że niezwykle istotne jest poszanowanie godności potrzebujących w czasach kryzysu.

12 minut

Rozdaj uczennicom i uczniom kartę pracy z załącznika nr 3 lub zadaj pytanie i poproś o notowanie odpowiedzi w zeszytach. Zaproś młodzież, by w grupach utworzonych na poprzedniej lekcji uzupełniła tabelę przykładami, które zostały przygotowane w ramach pracy domowej, zgodnie z zasadami udzielania pomocy humanitarnej i rozwojowej. Po zakończonej pracy chętne osoby poproś o prezentację efektów. Omów z uczennicami i uczniami wykonane zadanie. W razie potrzeby zadaj młodzieży pytanie: dlaczego niektóre przykłady niesienia pomocy mieszkańcom krajów globalnego Południa nie powinny znaleźć się w tabeli? (Na przykład: ponieważ godzą w godność drugiego człowieka).

Moderuj dyskusję tak, aby podkreślić, że wszyscy uczniowie i uczennice wykonali zadanie domowe poprawnie. Informacje, które nie zostaną wpisane do tabeli, stanowią przykład na to, jak wielką rolę media odgrywają w naszym postrzeganiu krajów globalnego Południa poprzez sposób mówienia o pomocy im udzielanej oraz kreowania naszych postaw wobec tych krajów i ich mieszkańców i mieszkank.

Podsumowanie

5 minut

Poproś uczniów i uczennice o to, aby jeszcze raz spróbowali odpowiedzieć na pytanie kluczowe z pierwszej lekcji: „Czym jest mądra pomoc?”. Młodzież szuka odpowiedzi, dyskutując w grupach. Zachęć, żeby wykorzystwała podczas dyskusji nowo zdobytą wiedzę na temat pomocy humanitarnej i rozwojowej. Przygotuj miejsce na tablicy na spisanie kilku zasad mądrej pomocy. Po zakończonej dyskusji poproś chętne osoby o wpisanie swoich odpowiedzi na tablicy.

10 minut

W celu podsumowania zajęć odwołaj się do postaci Prometeusza, który pomagając ludziom, dał im jednocześnie szansę na rozwój dzięki umiejętnemu wykorzystaniu daru, który otrzymali – ognia. Zaproś uczniów i uczennice do odpowiedzi na pytanie: co dla mieszkańców krajów globalnego Południa może być mitycznym ogniem? Uczniowie i uczennice dokonują podsumowania – refleksji na temat Prometeusza i wiedzy na temat pomocy humanitarnej i rozwojowej zdobytej na lekcji, która powinna być odzwierciedleniem postawy krytycznego myślenia wobec informacji dostępnych w Internecie. Następnie zapisują odpowiedzi w zeszytach. Poproś trzy różne osoby z klasy, aby przeczytały swoje odpowiedzi na głos. Jeśli na tę aktywność zabraknie czasu na lekcji, poproś uczniów i uczennice o wykonanie tego zadania w ramach pracy domowej, którą sprawdzisz podczas kolejnych zajęć.

Źródła:

- Portal Polska Pomoc, *Pomoc humanitarna – definicja*, <https://www.polskapomoc.gov.pl/Pomoc,humanitarna,170.html>.
- Edukacja Globalna, *Czym jest pomoc rozwojowa?*, <http://www.globalna.edu.pl/globalnie6/>.
- Redakcja 24 godziny, *Polscy ratownicy uczą ratowania życia w Kenii*, 2018, <http://bit.ly/FilmStrażacy>.
- Unia Europejska, *Cztery zasady pomocy humanitarnej*, 2016, <http://bit.ly/Film4Zasady>.
- P. Kopcińska, *Cywilizacje wielkich rzek. Scenariusz*, w: *Edukacja globalna na zajęciach historii w gimnazjum*, Centrum Edukacji Obywatelskiej, 2015, https://globalna.ceo.org.pl/sites/globalna.ceo.org.pl/files/01_cywilizacje_wielkich_rzek.pdf.
- J. Bowzyk, H. Noiszewska, *Kryzysy humanitarne, wyzwania rozwojowe. Jak pomagać? Scenariusz*, w: *Edukacja globalna na zajęciach wiedzy o społeczeństwie w gimnazjum*, Centrum Edukacji Obywatelskiej, 2015, https://globalna.ceo.org.pl/sites/globalna.ceo.org.pl/files/08_kryzysy_humanitarne.pdf.

Załączniki:

Załącznik nr 1 – Karta pracy: Elementy świata przedstawionego w *Micie o Prometeuszu*

Załącznik nr 2 – Karta pracy: Czy Prometeusza można nazwać altruistą?

Załącznik nr 3 – Karta pracy: Rodzaje pomocy – humanitarna czy rozwojowa?

Załącznik nr 1 – Karta pracy: Elementy świata przedstawionego w *Micie o Prometeuszu*

Wskaż elementy świata przedstawionego w *Micie o Prometeuszu*.

CZAS AKCJI	MIEJSCE AKCJI	BOHATEROWIE	WYDARZENIA

Załącznik nr 2 – Karta pracy: Czy Prometeusza można nazwać altruistą?

Zastanów się, przedyskutuj, a potem zdecyduj, czy Prometeusza można nazwać altruistą. Podaj argumenty uzasadniające Twoje stanowisko.

Czy Prometeusza można nazwać altruistą?

Tak, ponieważ:	Nie, ponieważ:

Załącznik nr 3 – Karta pracy: Rodzaje pomocy – humanitarna czy rozwojowa?

Wpisz w odpowiednie miejsce tabeli przykłady pomocy humanitarnej i rozwojowej.

RODZAJE POMOCY

POMOC HUMANITARNA	WSPÓŁPRACA ROZWOJOWA